

Warszawa, dnia 4 grudnia 2018 r.

Sygn. akt VI Ka 997/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Anna Zawadka (spr.)

Sędziowie: SO Adam Bednarczyk

SO Ludmiła Tułaczko

protokolant: protokolant sądowy stażysta Paulina Sobota

przy udziale prokuratora Jerzego Kopeć

po rozpoznaniu dnia 4 grudnia 2018 r.

sprawy L. C., s. J. i J., ur. (...) w Z.

oskarżonego o przestępstwa z art. 300 § 2 kk, art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości, art. 77 ust. 2 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

z dnia 24 maja 2017 r. sygn. akt IV K 875/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie do ponownego rozpoznania; zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie na rzecz adw. M. B. kwotę 619,92 zł obejmującą wynagrodzenie za obronę z urzędu w instancji odwoławczej oraz podatek VAT.

SSO Ludmiła Tułaczko SSO Anna Zawadka SSO Adam Bednarczyk

VI Ka 997/17

UZASADNIENIE

L. C. został oskarżony o to, że :

I. W dniu 11.12.2012r. w W. przy ul. (...), w celu udaremnienia nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z 27.7.2012r. sygn. XV GNc 2848/12, Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, uszczuplił zaspokojenie swojego wierzyciela to jest spółki (...) Sp. z o.o. Sp. k. z siedzibą w W. przez usunięcie składników majątkowych w postaci 542 butelek wina (...) zajętych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy- Mokotowa w Warszawie w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego za sygn. KM 212/12, tj. o czyn z art. 300 § 2 kk

II. W dniu 15.7.2011r. w W. przy ul. (...), będąc prezesem zarządu spółki (...) Sp. z o.o. uprawnionym do reprezentowania tej spółki i prowadzenia jej spraw na podstawie Statutu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z 25.5.2009r. naruszając art. 69 Ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, nie złożył rocznego sprawozdania finansowego za rok 2010, tj. o czyn z art. 79 pkt 4 Ustawy z dnia 29.9.1994r. o rachunkowości ,

III. W dniu 31.3.2012r. w W. przy ul. (...), będąc prezesem zarządu spółki (...) Sp. z o.o. uprawnionym do reprezentowania tej spółki i prowadzenia jej spraw na podstawie Statutu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z 25.5.2009r. i osobą odpowiedzialną za sporządzenie w tej spółce rocznego sprawozdania finansowego, naruszając art. 52 ust 1 Ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, dopuścił do niesporządzenia rocznego sprawozdania finansowego ww. Spółki za rok 2011, tj. o czyn z art. 77 ust 2 Ustawy z dnia 29.9.1994r. o rachunkowości ,

IV. W dniu 15.7.2012r. w W. przy ul. (...), będąc prezesem zarządu spółki (...) Sp. z o.o. uprawnionym do reprezentowania tej spółki i prowadzenia jej spraw na podstawie Statutu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z 25.5.2009r. naruszając art. 69 Ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, nie złożył rocznego sprawozdania finansowego za rok 2011, tj. o czyn z art. 79 pkt 4 Ustawy z dnia 29.9.1994r. o rachunkowości ,

Wyrokiem z dnia 24 maja 2017r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie w sprawie IV K 875/13:

I. oskarżonego L. C. uznał za winnego popełnienia wszystkich zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów ustalając, iż pełnił on funkcję członka Zarządu spółki (...) Sp. z o.o. od dnia 10 września 2010r. i zgodnie z umową w/w spółki był osobą uprawnioną łącznie z drugim członkiem zarządu do reprezentowania tej spółki i prowadzenia jej spraw oraz ustalając, iż w czasie ich popełnienia miał ograniczoną w stopniu znacznym zdolność do rozpoznania ich znaczenia i pokierowania swoim postępowaniem o jakiej mowa w art. 31 § 2 kk i za to:

a. - za czyn z pkt I na podstawie art. 300 § 2 kk w zw. z art. 31 § 2 kk skazał go, a na podstawie art. 300 § 2 kk w zw. z art. 31 § 2 kk w zw. z art. 60 § 1 i 6 pkt 4 kk wymierzył mu karę grzywny 100 (sto) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł (dziesięciu złotych),

b. - za czyn z pkt II na podstawie art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości w zw. z art. 31 § 2 kk skazał go, a na podstawie art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości w zw. z art. 31 § 2 kk w zw. z art. 60 § 1 i 7 kk odstąpił od wymierzenia mu kary;

c. - za czyn z pkt III na podstawie art. 77 pkt 2 ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości w zw. z art. 31 § 2 kk skazał go, a na podstawie art. 77 pkt 2 ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości w zw. z art. 31 § 2 kk w zw. z art. 60 § 1 i 7 kk odstąpił od wymierzenia mu kary;

d. - za czyn z pkt IV na podstawie art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości w zw. z art. 31 § 2 kk skazał go, a na podstawie art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości w zw. z art. 31 § 2 kk w zw. z art. 60 § 1 i 7 kk odstąpił od wymierzenia mu kary;

II. na podstawie art. 44 § 2 kk orzekł przepadek dowodów rzeczowych zarejestrowanych w wykazie dowodów rzeczowych na k. 175 pod poz. ii 2 poprzez pozostawienie w aktach sprawy;

III. Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. B. kwotę 826,92 zł zawierającą należny podatek VAT tytułem wynagrodzenia za obronę udzieloną oskarżonemu z urzędu;

IV. Na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów procesu, które przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od wyroku wniósł obrońca oskarżonego, który zaskarżył wyrok w całości na korzyść oskarżonego. Na podstawie art. 427 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 438 pkt 2 kpk skarżonemu wyrokowi zarzucił:

- obrazę prawa procesowego, a mianowicie art. 6 kpk w zw. z art. 22 § 1 kpk polegającą na kontynuowaniu postępowania pomimo, że w niniejszej sprawie zachodziła długotrwała przesłanka uniemożliwiająca oskarżonemu udział w tym postępowaniu, a tym samym zgodnie z dyspozycją art. 22 § 1 kpk Sąd ma obowiązek zawiesić postępowanie na czas trwania przeszkody, efektem czego było naruszenie określonego w art. 6 kpk prawa do obrony przysługującego oskarżonemu.

W konsekwencji podniesionych zarzutów obrońca oskarżonego wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu;

ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji. Ponadto jako obrońca ustanowiony z urzędu wnosił o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Wniesiona przez obrońcę oskarżonego apelacja zawierała argumentację, która w ocenie Sądu Odwoławczego przemawia za uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w celu rozważenia przesłanek do zawieszenia postępowania w tej sprawie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż rację ma obrońca zarzucając zaskarżonemu wyrokowi obrazę prawa procesowego, a mianowicie art. 6 k.p.k. w zw. z art. 22 § 1 k.p.k. polegającą na kontynuowaniu postępowania pomimo, że w niniejszej sprawie zachodziła długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca oskarżonemu udział w tym postępowaniu, a tym samym zgodnie z dyspozycją art. 22 § 1 k.p.k. należało rozważyć przesłanki do zawieszenia postępowania na czas trwania przeszkody. Efektem obrazę przepisu art. 22 § 1 k.p.k. było naruszenie określonego w art. 6 k.p.k. prawa do obrony przysługującego oskarżonemu.

Z opinii biegłych lekarzy psychiatrów wydanej w dniu 10.09.2015r. wynika, że u oskarżonego L. C. rozpoznano otępienie o wczesnym początku i łagodnym nasileniu o etiologii Alzheimerowskiej. W czasie czynów oskarżony miał ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia czynów i pokierowania swoim postępowaniem. Natomiast poczytalność badanego w dacie wydania opinii była zniesiona. Biegli stwierdzili jednak, że możliwe jest on uczestniczyć w rozprawie (k.411-413). W toku postępowania sąd dopuścił dowód z uzupełniającej opinii na okoliczność aktualnego stanu zdrowia psychicznego oskarżonego oraz zdolności do udziału w postępowaniu karnym. Z opinii wydanej w dniu 15.11.2016r. wynika, że proces otępienny u chorego postępuje, a rokowania są niepomyślne. Rozpoznano u badanego otępienie w chorobie Alzheimera z zaburzeniami afektywnymi, ale zdaniem biegłych ten stan psychiczny pozwalał na udział w czynnościach procesowych, przy czym obrona jest nieswobodna i nierozsądna (k.568-571). Natomiast w toku przesłuchania na rozprawie biegli zaopiniowali, że oskarżony może uczestniczyć w rozprawie tylko fizycznie, a psychicznie może prawdopodobnie uczestniczyć tylko w małym zakresie (k.618-619).

W tych okolicznościach wobec upływu znacznego okresu czasu od wydania ostatniej opinii i postępującej stale choroby prowadzącej do całkowitego otępienia, w toku postępowania odwoławczego zaistniały wątpliwości odnośnie aktualnego stanu zdrowia psychicznego oskarżonego. W ocenie Sądu Odwoławczego takie wątpliwości dotyczące tego czy oskarżony mógł brać udział w postępowaniu sądowym zaistniały już w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, a to z uwagi na różnice we wnioskach płynących z opinii biegłych lekarzy psychiatrów (pisemnej i ustnej), które w sposób odmienny wskazywały na możliwość osobistego wykonywania przez oskarżonego przysługującego mu prawa do obrony. Chodzi bowiem nie tylko o samo uczestnictwo oskarżonego w tymże postępowaniu w sensie fizycznym, lecz o sprawność umysłową do rozumienia istoty spełnianych w jego obecności czynności procesowych i zdolność do składania wyjaśnień oraz ustosunkowywania się do przeprowadzanych środków dowodowych. Opierając się na wypowiedziach biegłych na rozprawie, nacechowanych dwuznacznością, można jedynie domniemywać, że stan psychiczny oskarżonego w dużym stopniu ograniczał go jako podmiot w procesie i stanowił ograniczoną przeszkodę w prowadzeniu rozprawy, co pozostaje w sprzeczności z jednoznaczną opinią biegłych, iż może on uczestniczyć w rozprawie w sensie fizycznym.

Tymczasem niemożność realizacji przez oskarżonego prawa do obrony i aktywnego (świadomego) uczestnictwa w postępowaniu karnym w sensie udzielania przezeń logicznych, racjonalnych wypowiedzi, ustosunkowywania się do innych dowodów, składania zgodnych z jego percepcją i wolą oświadczeń, z powodu choroby otępiennej, na którą L.

C. zapadł już po dokonaniu przestępstwa, obligowały do rozważenia zastosowania instytucji zawieszenia toczącego się przeciwko niemu postępowania.

Z uwagi na powyższe okoliczności Sąd Odwoławczy dopuścił dowód z opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów w celu jednoznacznego ustalenia czy w okresie 02.10.2015r. – 24.05.2017r. stan zdrowia psychicznego oskarżonego L. C. pozwalał mu brać udział w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, w tym zwłaszcza realizować osobiście - a nie tylko za pośrednictwem obrońcy - zagwarantowane mu prawo do obrony przez składanie wyjaśnień i ustosunkowanie się do przeprowadzonych w toku tego postępowania dowodów, a także czy aktualny stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala obecnie na udział w postępowaniu odwoławczym i rozumienie znaczenia czynności procesowych oraz składanie zgodnych z jego percepcją i wolą oświadczeń.

Wskazać w tym miejscu należy, że uzupełnienie przewodu sądowego przez Sąd Okręgowy w toku postępowania odwoławczego poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów zmieniło w istotny sposób wymowę materiału dowodowego zebranego przez Sąd Rejonowy.

Z aktualnej opinii sądowo-psychiatrycznej wynika, że w okresie 02.10.2015r. – 24.05.2017r. stan zdrowia psychicznego oskarżonego L. C. nie pozwalał mu brać udział w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Stan psychiczny opiniowanego nie pozwalał mu na składanie wyjaśnień i ustosunkowanie się do przeprowadzonych w toku postępowania dowodów. Aktualny stan zdrowia psychicznego oskarżonego nie pozwala obecnie na udział w postępowaniu odwoławczym i rozumienie znaczenia czynności procesowych oraz składanie zgodnych z jego wolą i percepcją oświadczeń. Stan psychiczny oskarżonego nie ulegnie nigdy poprawie, zgodnie z obowiązującym stanem wiedzy medycznej otępienie w chorobie Alzheimera jest schorzeniem trwale postępującym, nie rokującym remisji, czy nawet okresowej poprawy stanu psychicznego.

W świetle wniosków płynących z tej opinii należy uznać zarzuty podniesione przez obrońcę za w pełni uzasadnione. Podkreślić należy, że w tej sprawie doszło do rażącego naruszenia praw i interesów oskarżonego w wyniku oczywiście wadliwego kontynuowania postępowania pomimo, że w niniejszej sprawie zachodziła długotrwała przesłanka uniemożliwiająca oskarżonemu udział w tym postępowaniu, a tym samym zgodnie z dyspozycją art. 22 § 1 k.p.k. Sąd miał obowiązek zawiesić postępowanie na czas trwania przeszkody, efektem czego było naruszenie określonego w art. 6 k.p.k. prawa do obrony przysługującego oskarżonemu.

Zgodnie z treścią art. 6 k.p.k. oskarżonemu przysługuje prawo do obrony i to zarówno w sensie formalnym, czyli prawo do korzystania z pomocy obrońcy, jak i w sensie materialnym. Prawo do obrony materialnej należy rozumieć jako działalność obrończą samego oskarżonego, który może realizować swoje prawo w toku całego procesu, we wszystkich jego fazach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2016 r. IV KK 242/16).

W tym miejscu przypomnieć należy, że w orzecznictwie konsekwentnie wskazuje się na uniwersalny i gwarancyjny charakter przepisu art. 6 k.p.k., wynikający zarówno z zapisów Konstytucji RP (art. 42 ust. 2) jak i umów międzynarodowych (art. 6 ust. 3 lit. c KPC i art. 14 ust. 3 lit. d MPPOiP), którego naruszenie godzi w jedną z fundamentalnych zasad procesowych i z reguły musi być traktowane jako mogące mieć wpływ na treść orzeczenia.

Sama obecność obrońcy oskarżonego na rozprawie oraz fizyczna obecność oskarżonego nie okazała się wystarczająca, skoro sprawność umysłowa oskarżonego do rozumienia istoty spełnianych w jego obecności czynności procesowych i zdolność do składania wyjaśnień oraz ustosunkowywania się do przeprowadzanych środków dowodowych, była zniesiona. Znaczenie wskazanego uchybienia jest niewątpliwie istotne, zaś potencjalna możliwość wpływu tego uchybienia na treść rozstrzygnięcia nie może budzić wątpliwości, zwłaszcza gdy się zauważy, że oskarżony został pozbawiony prawa do obrony materialnej, w tym także możliwości ewentualnego złożenia wyjaśnień uzupełniających.

Nieemożność realizacji przez oskarżonego prawa do obrony i aktywnego (świadomego) uczestnictwa w postępowaniu karnym w sensie udzielania przezeń logicznych, racjonalnych wypowiedzi, ustosunkowywania się do innych dowodów, składania zgodnych z jego percepcją i wolą oświadczeń, z powodu otępiennej, na którą zapadł on już po dokonaniu przestępstwa, obligowałyby wręcz do zastosowania instytucji zawieszenia toczącego się przeciwko niemu

postępowania na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. Nie można przecież - co jest aż tak nazbyt oczywiste, że nie wymaga dalszej argumentacji - ani sądzić, ani karać człowieka chorego umysłowo.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy wnikliwie zweryfikuje dopełnienie warunków formalnych umożliwiających przeprowadzenie rozprawy, w szczególności rozważy zaistnienie przesłanki do zawieszenia postępowania karnego w tej sprawie pamiętając, że podstawę zawieszenia może stanowić jedynie długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie procesu, a więc taka, której termin jest w ogóle trudny do ustalenia, bądź co najmniej tak odległy w czasie, że przekracza racjonalne, dopuszczalne okresy odraczania rozprawy.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

SSO Anna Zawadka SSO Adam Bednarczyk SSO Ludmiła Tułaczko